

Dr. Monostori Attila
Dr. Dégen László
Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft.

A TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATI EREDMÉNYEK FELHASZNÁLÁSA A TŐGYGYULLADÁSOK ÉRTÉKELÉSÉNÉL

Jelen cikkünkben szeretnénk segítséget nyújtani a befejésekkor kapott szomatikus sejtszám helyes értékelésében. Az állomány tőgyegészségügyi helyzetének értékelésére az egyik leghasznosabb értékmérő a havi rendszerességgel végzett befejésekkor kapott szomatikus

sejtszám számszerű vizsgálata. Az értékelést mind egyed szinten, mind állomány szinten el kell végezni és folyamatos kontroll alatt kell tartani. Az elemzést ki kell egészíteni a súlyozott szomatikus sejtszám értékekkel és a tanktej vizsgálatával.

MIRE ALKALMAS AZ EGYEDI SZOMATIKUS SEJTSZÁM?

- Értékelni a tehenek tőgyegészségügyi állapotát a tenyészetben.
- Megállapítani a masztitisz szintjét, elterjedését a tenyészetben.
- Segít a szubklinikai masztitisz megállapításában és a kontroll eljárások értékelésében.
- A tőgygyulladás elleni programok értékelését teszi lehetővé.
- Megjósolható a tőgygyulladás által meg nem termelt tej mennyisége egyedi és tenyészet szinten.
- Trendeket és folyamatokat mutat állományszinten.

MIRE ALKALMAS A SÚLYOZOTT SZOMATIKUS SEJTSZÁM?

Röviden a tenyészet tőgyegészségügyi állapotáról ad pontos képet. Egy magas szomatikus sejtszámú tehen jobban befolyásolja a súlyozott szomatikus sejtszámot, mint egy számszerűen ugyanolyan értékű, de alacsonyabb termelésű tehen. A súlyozott szomatikus sejtszám nagyban tud ingadozni attól függően, hány emelkedett

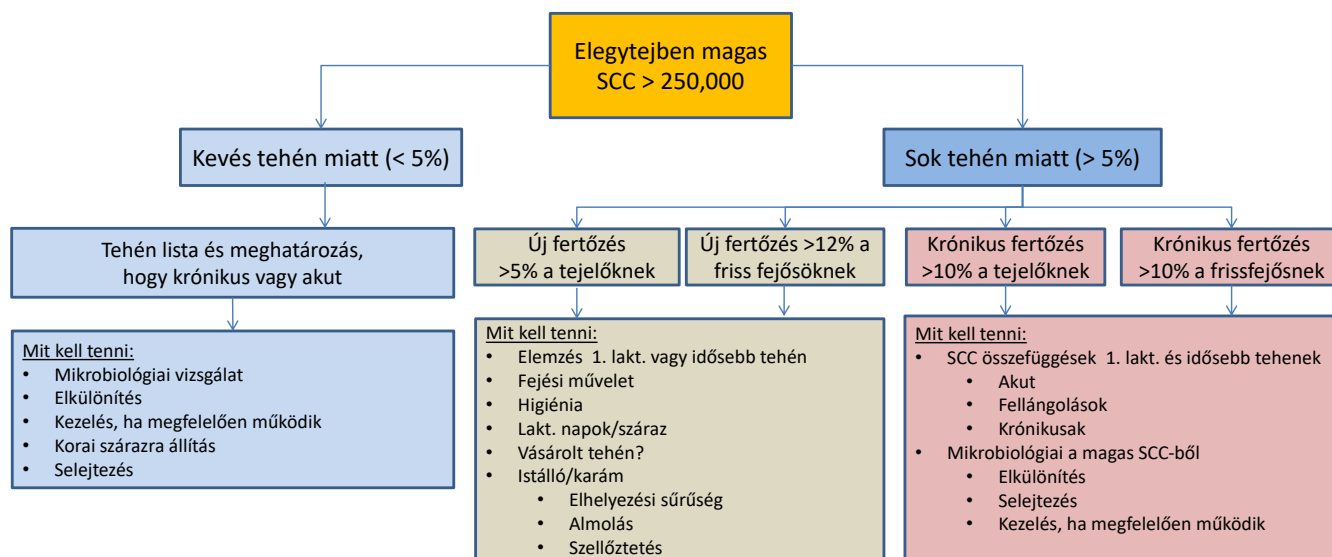
sejtszámú tehen van az állományban, ezért tekinthető jó értékmérő számnak. Természetesen a kisebb létszámú tenyészetekben ez a hatás fokozottabban érvényesül. Az alábbi táblázatból megállapíthatjuk, mennyi tejvesztés lehet elkönyvelhető a súlyozott szomatikus sejtszám alapján, és milyen intézkedések szükségesek.

Súlyozott szomatikus sejtszám (x1000)	Tejminőség	Tőgyegészségügyi státusz	%-os tejvesztesség
< 100	Kitűnő	Nagyon kevés tőgygyulladt tehen. Az egyed szintjén történő vizsgálatok szükségesek.	< 2
100 - 200	Nagyon jó	Nincs nagy masztitisz probléma tenyészet szintjén, de ellenőrizni kell a teheneket egyedi szinten. Értékelni kell a tőgyegészségügyi programot.	2 - 4
200 - 500	Beavatkozást igényel	A masztitisz fertőzés jelen van a tenyészetben. Felül kell vizsgálni a menedzsment és kontroll eljárásokat.	4 - 8
500 - 750	Rossz	A masztitisz fertőzés jelen van a tenyészetben. Teljes körű átvilágítás szükséges esetleges külső/állatorvosi segítséggel. Az árutej minősége???	8 - 10
> 750	Súlyos probléma	A tenyészetben súlyos problémák adódnak. Ellenőrizni kell a fejési, tartási, takarmányozási technológiákat, összességében a tehen menedzsmentet.	> 10

MIRE ALKALMAS A TANKTEJ SZOMATIKUS SEJTSZÁMA?

A tanktej szomatikus sejt száma minden esetben alacsonyabb, mint a súlyozott átlag. Ez érthető is, hisz a beteg tej nem kerül bele (most tekintsünk el a tejszeparátorok használatával elért értékektől, mert azok nem alkalmasak semmilyen szinten az állomány értékelésére). Csak az azonos napon végzett vizsgálatok elemezhetőek. A masztitisz elleni védekezés egy komplex, a telep

összes technológiájára kiterjedő nehéz program. Mindig következetesen kell eljárni. Vizsgálni kell a tartási, takarmányozási technológiát, a lábvégek állapotát. Ha ezt alaposan megtettük, csak ezután lehet értékelni a fejési technológiát és a tőgytel történő protokollokat. Ebben adhat segítséget az alábbi folyamatábra, mely a szomatikus sejt számon keresztül közelíti meg a problémát.

AZ ÁLLOMÁNYVIZSGÁLAT ÉRTÉKELÉSE (DR. MARKUS GABRIELLA ALAPJÁN) AZ ELŐFORDULÓ TŐGYGYULLADÁSOK TÍPUSA ÉS JELENTKEZÉSÜK SZERINT:

- A szubklinikai és klinikai tőgygyulladások az összes csoportban kb. azonos arányban fordulnak elő → a tartás és takarmányozás felülvizsgálata + a laboreredmények kiértékelése, a fejőrendszer ellenőrzése, a fejési technológia ellenőrzése.
- A problémák többsége a fogadó és nagytejű csoportra korlátozódik → az elapasztás és szárazonállás felülvizsgálata, az ellető ellenőrzése (pl. borjú az anyja alatt van-e), ezekben az időszakokban a takarmány vizsgálata.
- A problémák többsége a közepes-kistejű csoportokra lokalizálódik → a fejőgép ellenőrzése, túlfejés, magas vákuum, rosszul beállított automata kehely-levevő. Az apasztás módjának ellenőrzése.
- Többségében klinikai tőgygyulladások fordulnak elő, aránylag kevés szubklinikai esettel → nagy valószínűséggel környezeti kórokozók, elsősorban coliformok lehetnek jelen, megerősítés laborvizsgálattal.
- Többségében szubklinikai tőgygyulladások, mindössze néhány százalékban klinikai esetekkel, esetleg tőgytályogok előfordulása az idülték között → nagy valószínűséggel fertőző kórokozó (főleg Staph. aureus) előidézte állományprobléma lehet, megerősítés laborlelettel.
- Ödémás tőgyek a fogadócsoporthoz → a szárazonállás és előkészítés alatti takarmányozás felülvizsgálata.
- Véres tej a fogadócsoporthoz → a szárazonállás és előkészítés alatti takarmányozás, valamint az elletői fejés felülvizsgálata.
- Véres tej állományszerte, négy tőgyegyedre kiterjedően → a takarmányozás felülvizsgálata (pl. somkóró?) fejőgép ellenőrzése.
- Véres tej egy-egy tőgyegyedre kiterjedően → a trauma forrásának felkutatása (szarvak, kiálló tárgyak, csúszós helyek, stb.).